ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (όγδοο τμήμα)

της 29ης Μαρτίου 2012*

«Προσφυγή ακυρώσεως — Κρατικές ενισχύσεις — Καθεστώς ενισχύσεων για φορολογική απόσβεση χρηματοοικονομικής υπεραξίας σε περίπτωση κτήσεως μεριδίων του κεφαλαίου αλλοδαπής εταιρίας — Απόφαση με την οποία κηρύσσεται καθεστώς ενισχύσεων ασύμβατο με την κοινή αγορά και με την οποία δεν διατάσσεται η ανάκτηση των ενισχύσεων — Ένωση επιχειρήσεων — Δεν θίγεται ατομικά — Απαράδεκτο»

Στην υπόθεση T-236/10,

Asociación Española de Banca, με έδρα τη Μαδρίτη (Ισπανία), εκπροσωπούμενη από τους J. Buendía Sierra, E. Abad Valdenebro, M. Muñoz de Juan και R. Calvo Salinero, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τους R. Lyal και C. Urraca Caviedes,

καθής,

με αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως του άρθρου 1, παράγραφος 1, και, επικουρικώς, του άρθρου 4 της αποφάσεως 2011/5/ΕΚ, της 28ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τη φορολογική απόσβεση της χρηματοοικονομικής υπεραξίας σε περίπτωση κτήσεως μεριδίων του κεφαλαίου αλλοδαπής εταιρίας, υπό τον αριθμό C 45/07 (πρώην NN 51/07, πρώην CP 9/07), η οποία εφαρμόσθηκε από την Ισπανία (ΕΕ 2011, L 7, σ. 48),

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Truchot (εισηγητή), πρόεδρο, M. E. Martins Ribeiro και A. Popescu, δικαστές,

γραμματέας: E. Coulon

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

Διάταξη

Ιστορικό της διαφοράς

1 Με πλείονες γραπτές ερωτήσεις που κατέθεσαν κατά τα έτη 2005 και 2006 (E-4431/05, E-4772/05, E-5800/06 και P-5509/06), μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ζήτησαν από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διευκρινίσεις σχετικά με τον χαρακτηρισμό ως κρατικής ενισχύσεως της διατάξεως του άρθρου 12, παράγραφος 5, που εισήχθη στον ισπανικό νόμο περί φόρου εταιριών με τον Ley 24/2001, de Medidas Fiscales, Administrativas y del Orden Social (νόμο 24/2001, περί λήψεως φορολογικών και διοικητικών μέτρων, καθώς και μέτρων που αφορούν την κοινωνική τάξη), της 27ης Δεκεμβρίου 2001 (*BOE* αριθ. 313, της 31ης Δεκεμβρίου 2001, σ. 50493), και η οποία περιλαμβάνεται και στο Real Decreto Legislativo 4/2004, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Impuesto sobre Sociedades (βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 4/2004, περί εγκρίσεως του τροποποιημένου κειμένου του νόμου περί φόρου εταιριών), της 5ης Μαρτίου 2004 (*BOE* αριθ. 61, της 11ης Μαρτίου 2004, σ. 10951) (στο εξής: επίμαχο καθεστώς). Η Επιτροπή απάντησε κατ' ουσίαν ότι, βάσει των στοιχείων που είχε στη διάθεσή της, το επίμαχο καθεστώς δεν ενέπιπτε κατά τα φαινόμενα στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων περί κρατικών ενισχύσεων.

2 Με τις από 15 Ιανουαρίου και 26 Μαρτίου 2007 επιστολές, η Επιτροπή κάλεσε τις ισπανικές αρχές να της παράσχουν στοιχεία, προκειμένου να εκτιμήσει το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα του επίμαχου καθεστώτος. Με επιστολές της 16ης Φεβρουαρίου και της 4ης Ιουνίου 2007, το Βασίλειο της Ισπανίας κοινοποίησε στην Επιτροπή τα στοιχεία που της ζητήθηκαν.

3 Με τηλεομοιοτυπία της 28ης Αυγούστου 2007, περιήλθε στην Επιτροπή καταγγελία ιδιώτη επιχειρηματία ο οποίος ισχυριζόταν ότι το επίμαχο καθεστώς συνιστά κρατική ενίσχυση η οποία δεν είναι συμβατή με την κοινή αγορά.

4 Με απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2007 (περίληψη στην ΕΕ C 311, σ. 21), η Επιτροπή κίνησε επίσημη διαδικασία ελέγχου όσον αφορά το επίμαχο καθεστώς.

5 Με επιστολή της 5ης Δεκεμβρίου 2007, το Βασίλειο της Ισπανίας απέστειλε στην Επιτροπή τις παρατηρήσεις του επί της αποφάσεως αυτής περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας. Μεταξύ της 18ης Ιανουαρίου και της 16ης Ιουνίου 2008, στην Επιτροπή περιήλθαν επίσης οι παρατηρήσεις 32 ενδιαφερομένων τρίτων, μεταξύ των οποίων και αυτές της Asociación Española de Banca, νυν προσφεύγουσας. Στις από 30 Ιουνίου 2008 και 22 Απριλίου 2009 επιστολές, το Βασίλειο της Ισπανίας διατύπωσε τα σχόλιά του επί των παρατηρήσεων των ενδιαφερόμενων τρίτων.

6 Στις 18 Φεβρουαρίου 2008, τις 12 Μαΐου και τις 8 Ιουνίου 2009 οργανώθηκαν συσκέψεις τεχνικού χαρακτήρα με τις ισπανικές αρχές. Συσκέψεις τεχνικού χαρακτήρα οργανώθηκαν και με ορισμένους από τους 32 ενδιαφερόμενους τρίτους.

7 Με επιστολή της 14ης Ιουλίου 2008 και με ηλεκτρονική επιστολή της 16ης Ιουνίου 2009, το Βασίλειο της Ισπανίας υπέβαλε στην Επιτροπή πρόσθετα στοιχεία.

8 Η Επιτροπή περάτωσε τη διαδικασία, όσον αφορά τις κτήσεις μεριδίων εταιρικού κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκαν εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την απόφασή της 2011/5/ΕΚ, της 28ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τη φορολογική απόσβεση της χρηματοοικονομικής υπεραξίας σε περίπτωση κτήσεως μεριδίων του κεφαλαίου αλλοδαπής εταιρίας, υπό τον αριθμό C 45/07 (πρώην NN 51/07, πρώην CP 9/07), η οποία εφαρμόσθηκε από την Ισπανία (ΕΕ 2011, L 7, σ. 48, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

9 Με την προσβαλλόμενη απόφαση κρίθηκε ασύμβατο προς την κοινή αγορά το επίμαχο καθεστώς, το οποίο συνίσταται σε φορολογικό πλεονέκτημα κατά το οποίο ισπανικές εταιρίες μπορούν να προβαίνουν σε απόσβεση της υπεραξίας η οποία προκύπτει από την κτήση μεριδίων εταιρικού κεφαλαίου αλλοδαπών επιχειρήσεων, όταν αυτό εφαρμόζεται επί της κτήσεως μεριδίων κεφαλαίου εταιριών εγκατεστημένων εντός της Ένωσης.

10 Βάσει, πάντως, του άρθρου 1, παράγραφοι 2 και 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιτρέπεται η συνέχιση εφαρμογής του επίμαχου καθεστώτος, δυνάμει της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, όταν πρόκειται για κτήση μεριδίων εταιρικού κεφαλαίου προ της δημοσιεύσεως, στις 21 Δεκεμβρίου 2007, στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* της αποφάσεως περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας ελέγχου, καθώς και όταν πρόκειται για διαδικασία κτήσεως μεριδίων εταιρικού κεφαλαίου, υποκείμενη στην έγκριση ρυθμιστικής αρχής περί της οποίας αυτή είχε ενημερωθεί πριν την ημερομηνία αυτή, η δε διαδικασία κτήσεώς τους είχε κινηθεί με μη δυνάμενη να ανακληθεί απόφαση προγενέστερη της 21ης Δεκεμβρίου 2007.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

11 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου την 21η Μαΐου 2010, η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

12 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 30 Σεπτεμβρίου 2010, η Επιτροπή πρότεινε ένσταση απαραδέκτου βάσει του άρθρου 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου.

13 Στις 16 Νοεμβρίου 2010, η προσφεύγουσα κατέθεσε τις παρατηρήσεις της επί της ενστάσεως απαραδέκτου που είχε προτείνει η Επιτροπή.

14 Η προσφεύγουσα ζητεί κατ' ουσίαν από το Γενικό Δικαστήριο:

— να κηρύξει την προσφυγή παραδεκτή·

— να ακυρώσει το άρθρο 1, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως·

— επικουρικώς, να ακυρώσει το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον προβλέπει υποχρέωση ανακτήσεως για πράξεις πραγματοποιηθείσες προ της δημοσιεύσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως στην Επίσημη Εφημερίδα·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

15 Η Επιτροπή ζήτησε από το Γενικό Δικαστήριο:

— να κρίνει την προσφυγή απαράδεκτη·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

16 Δυνάμει του άρθρου 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, αν ένας διάδικος το ζητήσει, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να κρίνει επί του απαραδέκτου χωρίς να εισέλθει στην ουσία. Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου, η διαδικασία επί της αιτήσεως συνεχίζεται προφορικά, εκτός αν

το Γενικό Δικαστήριο αποφασίσει άλλως. Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει ότι έχει επαρκώς ενημερωθεί από τα έγγραφα της δικογραφίας και αποφασίζει να αποφανθεί, χωρίς προφορική διαδικασία, με αιτιολογημένη διάταξη.

17 Η Επιτροπή διατείνεται ότι η υπό κρίση προσφυγή είναι απαράδεκτη για τον λόγο ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι έχει έννομο συμφέρον να ασκήσει την προσφυγή κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως.

18 Κατά το άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, «[κ]άθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί, υπό τις προϋποθέσεις του πρώτου και του δευτέρου εδαφίου, να ασκεί προσφυγή κατά των πράξεων των οποίων είναι αποδέκτης ή που το αφορούν άμεσα και ατομικά, καθώς και κατά των κανονιστικών πράξεων που το αφορούν άμεσα χωρίς να περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα».

19 Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι μια ένωση επιφορτισμένη με την προάσπιση των συλλογικών συμφερόντων επιχειρήσεων μπορεί, κατά κανόνα, να ασκήσει παραδεκτώς προσφυγή ακυρώσεως κατά τελικής αποφάσεως της Επιτροπής στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων μόνον σε δύο περιπτώσεις, ήτοι, πρώτον, εφόσον μπορεί η ίδια να ασκήσει παραδεκτώς προσφυγή, και, δεύτερον, εφόσον μπορεί να επικαλεσθεί ίδιο συμφέρον για την άσκηση της προσφυγής, ιδίως διότι η θέση της ως διαπραγματευτή έχει θιγεί από την πράξη της οποίας ζητείται η ακύρωση (απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Ιουνίου 2006, C-182/03 και C-217/03, Βέλγιο και Forum 187 κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-5479, σκέψη 56· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, T-380/94, AIUFASS και AKT κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-2169, σκέψη 50, και της 9ης Σεπτεμβρίου 2009, T-227/01 έως T-229/01, T-265/01, T-266/01 και T-270/01, Diputación Foral de Álava κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. II-3029, σκέψη 108).

20 Η προσφεύγουσα βασίζει, κατά βάση, τη νομιμοποίησή της στη νομιμοποίηση των μελών της.

21 Μολονότι η προσφεύγουσα διατείνεται, με τις παρατηρήσεις που υπέβαλε επί της ενστάσεως απαραδέκτου, ότι «επιδιώκει να προασπιστεί τα συμφέροντα όλων των μελών της τα οποία αφορά ευθέως και ατομικώς η επίμαχη απόφαση», προσκομίζει στοιχεία που αποδεικνύουν ότι νομιμοποιούνται ενεργητικώς τρία μόνον μέλη της, η Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, SA (στο εξής: BBVA) και η Banco Santander, SA, καθένα εκ των οποίων άσκησε προσφυγή κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως (υπόθεση T-225/10 και υπόθεση T-227/10, αντιστοίχως), καθώς και η Banco Popular Español, SA, η οποία δεν προσέφυγε κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως.

22 Όσον αφορά την BBVA και την Banco Santander, η Επιτροπή διατείνεται ότι η προσφεύγουσα δεν μπορεί να εκπροσωπήσει τα συμφέροντά τους, καθώς αυτές υπερασπίζονται ίδια συμφέροντα στο πλαίσιο των προσφυγών που άσκησαν κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως.

23 Επιβάλλεται η υπόμνηση, συναφώς, ότι η πρώτη περίπτωση κατά την οποία ένωση μπορεί να ασκήσει παραδεκτώς προσφυγή λόγω του ότι εκπροσωπεί τα μέλη της (βλ. ως άνω σκέψη 19) συντρέχει, κατά τη νομολογία, όταν η ένωση, ασκώντας την προσφυγή της, υποκατέστησε ένα ή περισσότερα από τα μέλη της τα οποία εκπροσωπεί, υπό την προϋπόθεση ότι τα ίδια τα μέλη της είχαν τη δυνατότητα να ασκήσουν παραδεκτώς την προσφυγή (απόφαση AIUFASS και AKT κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 50, και διάταξη του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 2006, T-350/03, Wirtschaftskammer Kärnten και best connect Ampere Strompool κατά Επιτροπής, T-350/03, η οποία δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 25).

24 Όπως επισήμανε το Πρωτοδικείο [νυν Γενικό Δικαστήριο] στην απόφασή του της 6ης Ιουλίου 1995, T-447/93 έως T-449/93, AITEC κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-1971, σκέψη 60), η συλλογική προσφυγή που ασκήθηκε μέσω της ενώσεως εμφανίζει πλεονεκτήματα από δικονομικής απόψεως, διότι έτσι αποφεύγεται η κατάθεση μεγάλου αριθμού διαφορετικών προσφυγών κατά των ίδιων αποφάσεων. Η προαναφερθείσα πρώτη περίπτωση κατά την οποία μπορεί να ασκηθεί παραδεκτώς προσφυγή από ένωση που εκπροσωπεί τα μέλη της προϋποθέτει κατά συνέπεια ότι η

ένωση ενεργεί αντί και εξ ονόματος των μελών της. Επομένως, ένωση που ενεργεί ως εκπρόσωπος των μελών της νομιμοποιείται να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως, σε περίπτωση που δεν έχουν ασκήσει τα ίδια προσφυγή, καίτοι νομιμοποιούνταν σχετικώς.

25 Το Πρωτοδικείο έκρινε, συγκεκριμένα, στην απόφασή του της 11ης Ιουνίου 2009, T-292/02, Confservizi κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. II-1659, σκέψη 55), ότι η προσφεύγουσα δεν εκπροσώπησε τα συμφέροντα των προσφευγουσών στις υποθέσεις T-297/02, T-300/02, T-301/02, T-309/02 και T-189/03, στις οποίες οι προσφεύγουσες εκπροσώπησαν οι ίδιες τα συμφέροντά τους. Αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η προσφεύγουσα, το γεγονός ότι δεν πρόκειται για τον μοναδικό λόγο για τον οποίο κρίθηκε απαράδεκτη η προσφυγή δεν μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι αυτή είναι εσφαλμένη και αντίθετη προς τη νομολογία.

26 Συναφώς, επισημαίνεται ότι οι αποφάσεις που επικαλέσθηκε η προσφεύγουσα δεν είναι αντίθετες προς τη συγκεκριμένη νομολογιακή λύση. Ειδικότερα, αυτές αποφαίνονται επί συλλογικών προσφυγών που ασκήθηκαν από μία ή πλείονες ενώσεις και από ένα ή περισσότερα μέλη αυτών. Πάντως, σε περίπτωση συλλογικής προσφυγής, όταν γίνεται δεκτό ότι νομιμοποιείται ένας από τους προσφεύγοντες, κατά πάγια νομολογία δεν χρειάζεται να εξεταστεί αν νομιμοποιούνται οι λοιποί προσφεύγοντες (απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 1993, C-313/90, CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1125, σκέψη 31). Επομένως, αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, η πλειονότητα των αποφάσεων τις οποίες επικαλέσθηκε στην πραγματικότητα περιορίζονται απλώς στο να κρίνουν ότι η προσφυγή είναι παραδεκτή, λόγω του ότι νομιμοποιούνται ένα ή περισσότερα μέλη της ενώσεως, χωρίς να αποφαίνονται ως προς το αν νομιμοποιείται η συγκεκριμένη ένωση (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 27ης Απριλίου 1995, T-442/93, AAC κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1329, σκέψη 55· AITEC κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 82· της 22ας Οκτωβρίου 1996, T-266/94, Skibsværftsforeningen κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1399, σκέψη 51, και της 17ης Ιουνίου 1999, T-82/96, ARAP κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-1889, σκέψεις 39 έως 41).

27 Σε μία μόνον απόφαση της 4ης Μαρτίου 2009, T-445/05, Associazione italiana del risparmio gestito και Fineco Asset Management κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. II-289), το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ρητώς όσον αφορά το παραδεκτό της προσφυγής που άσκησε η ένωση, αφότου έκρινε το παραδεκτό της προσφυγής που άσκησε ένα από τα μέλη της, προκειμένου να συναγάγει τον παραδεκτό χαρακτήρα της πρώτης προσφυγής από τον παραδεκτό χαρακτήρα της δεύτερης (σκέψη 56 της αποφάσεως). Εντούτοις, από τα προεκτεθέντα δεν προκύπτει ένας γενικός κανόνας σχετικά με το παραδεκτό των προσφυγών που ασκούν μόνον οι ενώσεις, σύμφωνα με τον οποίο αυτές θα νομιμοποιούνταν προς άσκηση προσφυγής, εφόσον νομιμοποιούνται και τα μέλη τους, ανεξαρτήτως του αν αυτά άσκησαν ή όχι προσφυγή. Ειδικότερα, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η ως άνω απόφαση, το μέλος της προσφεύγουσας ενώσεως δεν άσκησε διακριτή προσφυγή, αλλά άσκησε από κοινού με την ένωση μία μόνον προσφυγή, και, συνεπώς, δεν εθίγη το δικονομικό πλεονέκτημα που αναφέρθηκε στην προπαρατεθείσα σκέψη 24.

28 Όσον αφορά την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 21ης Μαΐου 2010, T-425/04, T-444/04, T-450/04 και T-456/04, Γαλλία κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. II-2099), την οποία επίσης επικαλέσθηκε η προσφεύγουσα, κατά μείζονα λόγο δεν μπορεί να συναχθεί τέτοιου είδους κανόνας, εφόσον το Γενικό Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε επί του παραδεκτού της προσφυγής που άσκησε η προσφεύγουσα ένωση στην υπόθεση T-456/04. Πρέπει να υπομνησθεί επίσης ότι η προσφυγή μιας ενώσεως μπορεί να κριθεί παραδεκτή, παρά το γεγονός ότι άσκησαν προσφυγή τα μέλη της, λόγω του ότι θίγονται τα συμφέροντά της (βλ. προπαρατεθείσα σκέψη 19). Ομοίως, στην απόφαση του Πρωτοδικείου, της 7ης Ιουνίου 2006, T-613/97, UFEX κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. II-1531), στην οποία επίσης παρέπεμψε η προσφεύγουσα και με την οποία το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί προσφυγής που άσκησε ένωση και τρία μέλη της, δεν υπάρχει καμία εκτίμηση σχετική με το παραδεκτό της προσφυγής.

29 Εξάλλου, αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, τέτοιου είδους λύση δεν καθιστά το άρθρο 263 ΣΛΕΕ άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας και δεν προσβάλλει την αρχή της ασφάλειας δικαίου ούτε τα δικαιώματα άμυνάς της. Εξαρτά βεβαίως το παραδεκτό των προσφυγών των ενώσεων από τη μη άσκηση προσφυγής από άλλους διαδίκους, εν προκειμένω, τα μέλη τους. Εντούτοις, τέτοιου είδους κατάσταση δεν μπορεί να θεωρηθεί πηγή αβεβαιότητας ή ανασφάλειας, εφόσον μπορεί ευλόγως να αναμένεται από ένωση επιφορτισμένη με την προάσπιση των συμφερόντων των μελών της να γνωρίζει ότι αυτά έχουν ασκήσει προσφυγή, και αντιστρόφως. Επιπλέον, το απαράδεκτο της προσφυγής της προσφεύγουσας ενώσεως λόγω των προσφυγών που άσκησαν τα μέλη της δεν θίγει την πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 263 ΣΛΕΕ και τα δικαιώματα άμυνάς της, ήτοι, κατ' ουσίαν, το δικαίωμά της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Υφίστανται εν προκειμένω δύο δυνατότητες: είτε η προσφεύγουσα ένωση να ασκήσει προσφυγή, προκειμένου να προασπισθεί τα συμφέροντα των νομιμοποιούμενων ενεργητικώς μελών της, οπότε παραδεκτή θα κηρυχθεί η προσφυγή του μέλους της ενώσεως ή η προσφυγή της ενώσεως αναλόγως του αν ένα από τα μέλη της άσκησε ή όχι διακριτή προσφυγή· είτε η ένωση να ασκήσει προσφυγή, προκειμένου να προασπισθεί ίδιον συμφέρον της, οπότε η προσφυγή της θα μπορούσε να κριθεί παραδεκτή, παρά την άσκηση προσφυγής από τα μέλη της, αν αποδεικνύεται η ύπαρξη τέτοιου είδους συμφέροντος (βλ. κατωτέρω σκέψεις 42 έως 46).

30 Επομένως, η υπό κρίση προσφυγή δεν μπορεί να κριθεί παραδεκτή βάσει του ότι οι BBVA και Banco Santander εκπροσωπούνται από την προσφεύγουσα, καθόσον αυτές άσκησαν διακριτές προσφυγές, και τούτο, χωρίς να είναι απαραίτητο το Γενικό Δικαστήριο να αποφανθεί όσον αφορά το παραδεκτό των προσφυγών που άσκησαν οι δύο συγκεκριμένες εταιρίες.

31 Όσον αφορά την Banco Popular Español, την περίπτωση της οποίας η προσφεύγουσα επικαλείται επικουρικώς, αυτή επισύναψε στις παρατηρήσεις της επί της ενστάσεως απαραδέκτου έγγραφο που βεβαίωνε ότι η συγκεκριμένη εταιρία είχε εφαρμόσει το επίμαχο καθεστώς το 2007 και το 2008, μεταξύ άλλων, όσον αφορά την κτήση μεριδίων εταιρικού κεφαλαίου σε πορτογαλική εταιρία τον Ιούνιο του 2003. Εντούτοις, η προσφεύγουσα διευκρινίζει ότι η διαταγή περί ανακτήσεως δεν αφορούσε την Banco Popular Español.

32 Συναφώς, η προσφεύγουσα υποστηρίζει, βασιζόμενη στη νομολογία, ότι δεν είναι δυνατό να αναγνωρίζεται ότι θίγεται ατομικώς ο δικαιούχος ενισχύσεως, η οποία χορηγήθηκε δυνάμει καθεστώτος ενισχύσεων που έχει κηρυχθεί παράνομο και μη συμβατό, αποκλειστικώς στις περιπτώσεις που επιβάλλεται η ανάκτηση της επίμαχης ενισχύσεως. Κατ' αυτήν, η νομολογία εξετάζει την υποχρέωση ανακτήσεως μόνον ως εκ του περισσού.

33 Το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, μια επιχείρηση δεν μπορεί, καταρχήν, να ασκήσει παραδεκτώς προσφυγή ακυρώσεως στρεφόμενη κατά αποφάσεως της Επιτροπής απαγορεύουσας τομεακό καθεστώς ενισχύσεων, εάν η απόφαση αυτή αφορά την εν λόγω επιχείρηση απλώς και μόνο λόγω του ότι δραστηριοποιείται στον οικείο τομέα και λόγω της ιδιότητάς της ως δυνητικής δικαιούχου του εν λόγω καθεστώτος. Ειδικότερα, η απόφαση αυτή αποτελεί, όσον αφορά την εν λόγω επιχείρηση, μέτρο γενικής ισχύος το οποίο έχει εφαρμογή σε αντικειμενικώς καθοριζόμενες περιπτώσεις και συνεπάγεται έννομα αποτελέσματα για μια κατηγορία προσώπων τα οποία προσδιορίζονται κατά τρόπο γενικό και αόριστο (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Απριλίου 2004, C-298/00 P, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-4087, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Ιουνίου 2009, T-309/02, Acegas κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. II-1809, σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

34 Εντούτοις, εφόσον η επίμαχη απόφαση αφορά την προσφεύγουσα δικαιούχο όχι μόνο υπό την ιδιότητα της επιχειρήσεως του οικείου τομέα, η οποία είναι δυνητική δικαιούχος του καθεστώτος ενισχύσεων, αλλά και υπό την ιδιότητά της του πραγματικού δικαιούχου ατομικής ενισχύσεως χορηγούμενης βάσει αυτού του καθεστώτος, της οποίας την ανάκτηση διέταξε η Επιτροπή, τότε η εν λόγω απόφαση αφορά την προσφεύγουσα ατομικά, η δε προσφυγή της τελευταίας κατά της αποφάσεως είναι παραδεκτή (βλ., σχετικώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Οκτωβρίου 2000, C-15/98 και C-105/99, Ιταλία και

Sardegna Lines κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-8855, σκέψεις 34 και 35, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, T-75/03, Banco Comercial dos Açores κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 44).

35 Οι αποφάσεις που παρατέθηκαν στην ως άνω σκέψη 33, καθώς και οι αποφάσεις που επικαλέσθηκε η προσφεύγουσα, εξαρτούν το συμπέρασμα ότι απόφαση με την οποία κηρύχθηκε καθεστώς ενισχύσεων ασύμβατο με την κοινή αγορά θίγει ατομικώς τον προσφεύγοντα από την απόδειξη της ιδιότητας του πραγματικού δικαιούχου ατομικής ενισχύσεως η οποία χορηγήθηκε δυνάμει του καθεστώτος αυτού και της οποίας την ανάκτηση διέταξε η Επιτροπή (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 20ής Σεπτεμβρίου 2007, T-136/05, Salvat père & fils κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. II-4063, σκέψη 70· της 11ης Ιουνίου 2009, T-297/02, ACEA κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. II-1683, σκέψη 45, και T-301/02, AEM κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. II-1757, σκέψη 45). Από τη διατύπωση αυτή, η οποία συναρτά την υποχρέωση επιστροφής της ενισχύσεως προς την ιδιότητα του προσφεύγοντος ως πραγματικού δικαιούχου, δεν προκύπτει κατ' ανάγκη ότι η επιβολή της υποχρεώσεως αυτής είναι δευτερεύουσας σημασίας ή απλώς τυπική.

36 Επισημαίνεται, εξάλλου, ότι η απόφαση του Πρωτοδικείου της 28ης Νοεμβρίου 2008, T-254/00, T-270/00 και T-277/00, Hôtel Cipriani κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2008, σ. II-3269, σκέψη 84), στην οποία επίσης παραπέμπει η προσφεύγουσα, επιβεβαιώνει απλώς τις δύο προαναφερθείσες προϋποθέσεις, ενώ προσδίδει ιδιαίτερη έμφαση στην εντολή ανακτήσεως, θεωρώντας ότι η εξατομίκευση προκύπτει εν προκειμένω από την ιδιαίτερη βλάβη που προκαλεί η υποχρέωση επιστροφής στα συμφέροντα των ευκόλως εξατομικεύσιμων μελών αυτού του κλειστού κύκλου. Το Δικαστήριο, αποφαινόμενο επί της αιτήσεως αναιρέσεως κατά της εν λόγω αποφάσεως, έκρινε ότι το Πρωτοδικείο ορθώς εκτίμησε ότι οι προσφεύγουσες επιχειρήσεις νομιμοποιούνταν ενεργητικώς, καθόσον η επίμαχη απόφαση τις αφορούσε ατομικά λόγω της ιδιαίτερης βλάβης την οποία η εντολή ανακτήσεως των οικείων ενισχύσεων προκαλούσε στην έννομη κατάστασή τους (απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Ιουνίου 2011, C-71/09 P, C-73/09 P και C-76/09 P, Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-4727, σκέψη 51). Ως εκ τούτου, όταν η προσβαλλόμενη πράξη επιτάσσει την επιστροφή των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο σχετικού καθεστώτος ενισχύσεων, η πράξη αυτή αφορά ατομικώς μόνον τους προσφεύγοντες στους οποίους έχει επιβληθεί υποχρέωση επιστροφής (διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 2012, T-234/10, Ebro Foods κατά Επιτροπής, σκέψη 28).

37 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, δεύτερον, ότι η εξαίρεση των προγενέστερων της 21ης Δεκεμβρίου 2007 πράξεων από το πεδίο εφαρμογής της υποχρεώσεως ανακτήσεως, δυνάμει της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, δεν είναι οριστική, λόγω της προσφυγής που άσκησε η Deutsche Telekom στην υπόθεση T-207/10 στρεφόμενη κατά αυτού του τμήματος του διατακτικού της προσβαλλομένης αποφάσεως.

38 Με την επιχειρηματολογία αυτή η προσφεύγουσα συγχέει την προϋπόθεση του παραδεκτού κατά την οποία η απόφαση πρέπει να αφορά ατομικώς τον προσφεύγοντα με την προϋπόθεση περί εννόμου συμφέροντος. Συγκεκριμένα, ενώ η ύπαρξη έννομου συμφέροντος μπορεί να αποδειχθεί, μεταξύ άλλων, βάσει προσφυγών που ασκήθηκαν ενώπιον εθνικού δικαστηρίου κατόπιν της ασκήσεως προσφυγής ενώπιον δικαιοδοτικού οργάνου της Ένωσης (απόφαση του Πρωτοδικείου της 22ας Οκτωβρίου 2008, T-309/04, T-317/04, T-329/04 και T-336/04, TV 2/Danmark κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2008, σ. II-2935, σκέψεις 78 έως 82), η προϋπόθεση ότι η απόφαση πρέπει να αφορά ατομικά φυσικό ή νομικό πρόσωπο πρέπει να πληρούται κατά τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής, εξαρτάται δε αποκλειστικώς από την προσβαλλόμενη απόφαση. Επομένως, απόφαση η οποία κηρύσσει ενίσχυση μη συμβατή με την κοινή αγορά και διατάσσει την ανάκτησή της εξακολουθεί να αφορά ατομικώς ένα πρόσωπο, μολονότι καθίσταται εν συνεχεία σαφές ότι δεν πρόκειται να ζητηθεί από αυτό η ανάκτησή της (βλ., σχετικώς, προπαρατεθείσα απόφαση Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 56, και προτάσεις της γενικής εισαγγελέα V. Trstenjak επί της υποθέσεως αυτής, Συλλογή 2011, σ. I-4727, σημεία 81 και 82).

39 Εξάλλου, πρέπει να υπομνησθεί ότι, προκειμένου να γίνει δεκτό ότι η προσβαλλόμενη πράξη αφορά ατομικώς τον προσφεύγοντα, αυτός πρέπει να αποδείξει ότι ανήκει σε έναν κλειστό κύκλο, δηλαδή σε ομάδα που δεν μπορεί πλέον να διευρυνθεί μετά την έκδοση της προσβαλλομένης πράξεως (βλ., σχετικώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Ιουνίου 1990, C-152/88, Sofrimport κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-2477, σκέψη 11, και προπαρατεθείσα απόφαση Βέλγιο και Forum 187 κατά Επιτροπής, σκέψη 63).

40 Ως εκ τούτου, εν προκειμένω, η ενδεχόμενη ακύρωση εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου του άρθρου 1, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως και η συνακόλουθη ανάκτηση των επίμαχων ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην Banco Popular Español δεν δικαιολογούν το συμπέρασμα ότι η απόφαση την αφορά ατομικώς.

41 Επομένως, η υπό κρίση προσφυγή δεν μπορεί, κατά μείζονα λόγο, να κριθεί παραδεκτή βάσει του ότι η προσφεύγουσα εκπροσωπεί την Banco Popular Español.

42 Η προσφεύγουσα επικαλείται, επικουρικώς, προς στήριξη του παραδεκτού της προσφυγής της, το ίδιόν της συμφέρον, το οποίο απορρέει από τη συμμετοχή της στην επίσημη διαδικασία έρευνας.

43 Κατά πάγια νομολογία, η οποία διαμορφώθηκε στο πλαίσιο προσφυγών ασκηθεισών από ενώσεις, ιδίως από την απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Φεβρουαρίου 1988, 67/85, 68/85 και 70/85, Kwekerij van der Kooy κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 219), και την προπαρατεθείσα απόφαση CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής, στις οποίες παρέπεμψε η προσφεύγουσα, μία πράξη ενδέχεται να αφορά ατομικώς τον προσφεύγοντα λόγω της ενεργού συμμετοχής του στη διαδικασία που κατέληξε στην έκδοση της προσβαλλομένης πράξεως. Εντούτοις, οι υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν τέτοιες αποφάσεις αφορούσαν ειδικές περιπτώσεις στις οποίες ο προσφεύγων κατείχε θέση διαπραγματευτή σαφώς καθορισμένη και στενά συνδεδεμένη με το ίδιο το αντικείμενο της αποφάσεως, γεγονός που τον περιήγαγε σε πραγματική κατάσταση η οποία τον διέκρινε έναντι κάθε άλλου προσώπου (βλ., σχετικώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Ιουλίου 2009, C-319/07 P, 3F κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-5963, σκέψεις 85 έως 95 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

44 Ειδικότερα, από την απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Δεκεμβρίου 2005, C-78/03 P, Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (Συλλογή 2005, σ. I-10737, σκέψη 58), προκύπτει ότι ο ρόλος ενώσεως που δεν υπερβαίνει τα όρια της ασκήσεως των διαδικαστικών δικαιωμάτων που έχουν αναγνωριστεί στους ενδιαφερομένους από το άρθρο 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, καθώς και από το άρθρο 1, στοιχείο θ', και το άρθρο 20, του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [108 ΣΛΕΕ] (ΕΕ L 83, σ. 1), δεν μπορεί να εξομοιωθεί προς αυτόν των προσφευγόντων στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι προπαρατεθείσες αποφάσεις Kwekerij van der Kooy κ.λπ. κατά Επιτροπής και CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής.

45 Οι αποφάσεις που επικαλείται η προσφεύγουσα δεν μπορούν να αναιρέσουν την ως άνω ερμηνεία της αποφάσεως Kwekerij van der Kooy κ.λπ. κατά Επιτροπής. Ειδικότερα, η σκέψη 35 της προπαρατεθείσας αποφάσεως AAC κ.λπ. κατά Επιτροπής, εντάσσεται στο τμήμα «Επιχειρήματα των διαδίκων» της αποφάσεως και παραθέτει ένα επιχείρημα της Επιτροπής με το οποίο αμφισβητείται το παραδεκτό της προσφυγής που άσκησε η Association des amidonneries de céréales de la CEE (Ενωση αμυλοβιομηχανιών δημητριακών της ΕΟΚ, στο εξής: AAC), εκθέτοντας τον τρόπο κατά τον οποίο αυτή ερμήνευε την προπαρατεθείσα απόφαση Kwekerij van der Kooy κ.λπ. κατά Επιτροπής. Εξάλλου, στη σκέψη 89 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Diputación Foral de Álava κ.λπ. κατά Επιτροπής, την οποία επίσης επικαλείται η προσφεύγουσα, το Πρωτοδικείο δέχτηκε ότι, λόγω της συμμετοχής της στη διοικητική διαδικασία, ο αιτών την παρέμβαση είχε συμφέρον στην επίλυση της διαφοράς. Το Πρωτοδικείο απεφάνθη επομένως επί προϋποθέσεως διαφορετικής σε σχέση με την επίδικη, ήτοι επί της προϋποθέσεως του έννομου συμφέροντος για την επίλυση της διαφοράς, το οποίο απαιτείται κατά το άρθρο 40, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την παρέμβαση σε δίκη.

46 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι η προσφεύγουσα παρουσίασε απλώς παρατηρήσεις στο πλαίσιο επίσημης διαδικασίας έρευνας, όπως και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη, η προσφυγή της δεν μπορεί να κηρυχθεί παραδεκτή βάσει του ότι υπερασπίζεται ίδια συμφέροντα στο πλαίσιο της διαδικασίας που κατέληξε στην έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

47 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, η υπό κρίση προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

Επί των δικαστικών εξόδων

48 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα έξοδά της, καθώς και σε αυτά στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της δεύτερης.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα)

διατάσσει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Η Asociación Española de Banca καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα.

Λουξεμβούργο, 29 Μαρτίου 2012.

Ο Γραμματέας
E. Coulon

Ο Πρόεδρος
L. Truchot